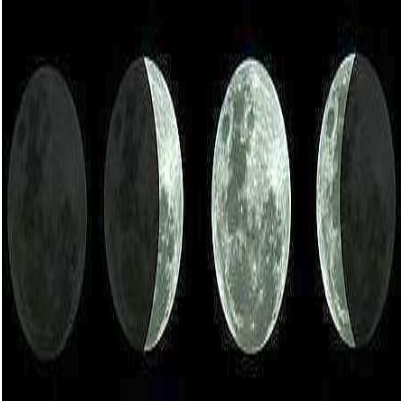

Waarom is er een week en maand?

Beschrijving

Als je gepensioneerd bent is het kaderen van de dagen in een week ineens niet meer zo nodig, dan wel vanzelfsprekend. Geen *begin van de week* op maandag, geen *de week doormidden zagen* op woensdag en evenmin *Bijna weekend* op vrijdag.

Waar komt die opdeling in zeven dagen eigenlijk vandaan?

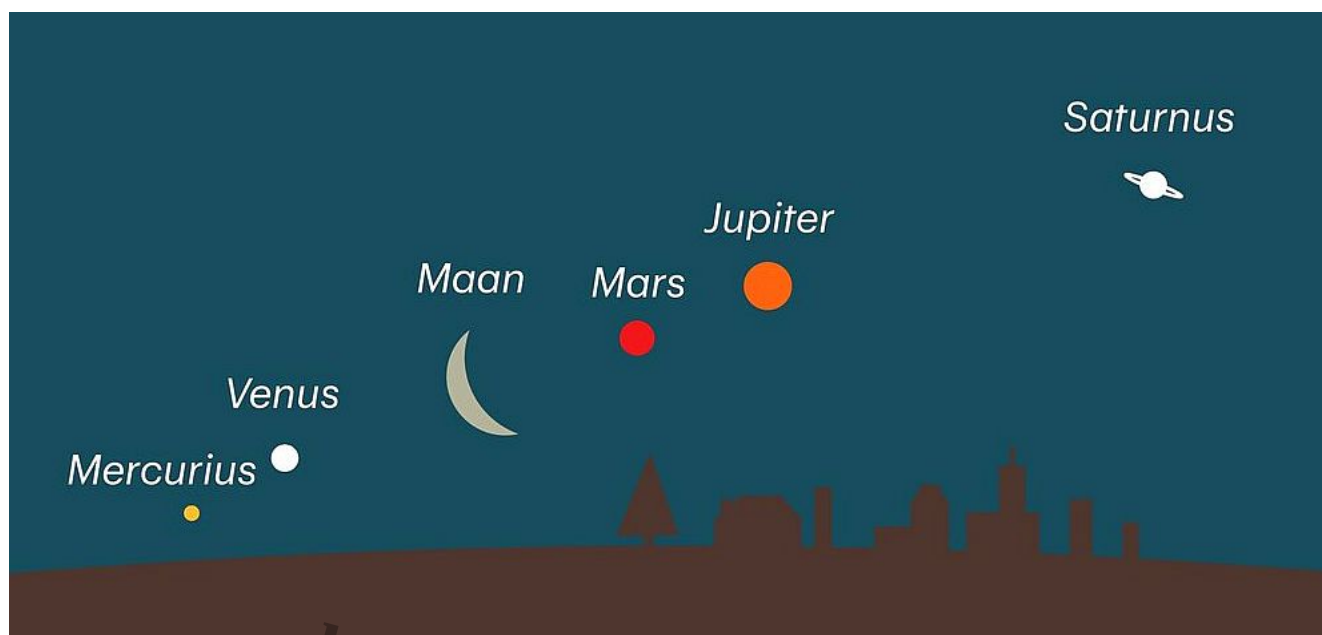
Ongeveer 3000 voor Christus

Een repeterende periode van zeven dagen werd ruim 5000 jaar geleden officieel ingesteld in het Koninkrijk van *Sumer*¹ en *Akkad* (in het huidige Irak). Het idee kregen ze van de vier fases van de maan die ieder zeven dagen duren.

4 fases van de Maan (Nieuw, Eerste kwartier, Vol, Laatste kwartier)

De invloed van de *Mesopotamische* astronomen werd later merkbaar in de namen die aan de weekdays werden gegeven: *Zon*, *Maan* en de (toen bekende en met het blote oog zichtbare) vijf planeten: *Mercurius*, *Venus*, *Mars*, *Jupiter* en *Saturnus*.

De 5 planeten (en Maan) op één rij; in Nederland is dat zichtbaar geweest in de vroege ochtend van 21 juni 2022

De zevende dag werd toen al aangemerkt als een dag van rust. Vergelijk dat met de zeven scheppingsdagen in het *Oude Testament*. Dat beschrijft dat de wereld werd geschapen in zes dagen, en dat op de zevende dag God uitrustte.

In het Akkadische Rijk

De maand ontstond ongeveer tegelijkertijd in het *Akkadische Rijk* (tussen de rivieren *Eufraat* en *Tigris*) waar ze eigenlijk vier â??wekenâ?? per â??maandâ?? wilden. Maar een volle â??maandâ?? (van Nieuwe Maan tot Nieuwe maan) duurt 29,5 dagen en dat losten ze op door maanden van 29 en 30 dagen te hebben.

De extra dagen (dat wil zeggen extra boven $4 \times 7 = 28$) werden *maanddagen* genoemd en gereserveerd voor feesten!

Mesopotamië

Culturen zonder weken van zeven dagen

- De Maya's hanteerden 20 weken van 13 dagen. Hun *Tzolkinjaar* duurde dan ook maar 260 dagen en was een astrologisch jaar.
- De week in Bali varieerde van een tot tien dagen.
- Op Java bestaat de traditionele week uit vijf marktdagen.
- Het prechristelijke Litouwen kende weken van negen dagen.
- Rome kende tot in de vierde eeuw een cyclus van acht dagen (*nundinae*), waarbij elke achtste dag een marktdag was. Sinds de vroege keizertijd kende men echter een zevendaagse week, waarnaast de *nundinae* nog functioneerden tot de vierde eeuw toen onder invloed van keizer Constantijn de zevendaagse week zich helemaal doorzette.
- Na de Franse Revolutie werd in 1793 een 'week' bestaande uit 10 dagen, *décades* genaamd, ingevoerd. Deze werd echter in 1806 weer afgeschaft.
- De Sovjet-Unie probeerde zonder succes een week van zes dagen, met de zesde dag als rustdag, in te voeren.

Kalender

Nauw verbonden met de dag, week en maand definitie is het begrip kalender.

Het woord kalender is afgeleid van het Latijnse woord *kalendae*, dit was de eerste dag van de maand in de Romeinse tijdrekening. *Egypte* had al erg lang een kalender gebaseerd op 365 dagen.

De Romeinse kalender heeft sinds de stichting van *Rome* in de 8e eeuw v.Chr. in vele achtereenvolgende gedaanten tot op de huidige dag bestaan. Oorspronkelijk omvatte de Romeinse kalender 304 dagen verdeeld over tien maanden plus een niet nauwkeurig omschreven aantal (ongeveer zestig) dagen in de winter.

De voorlaatste gedaante van de Romeinse kalender was de juliaanse kalender (van -45 tot 1582); deze door *Julius Caesar* ingevoerde kalender die door het *Concilie van Nicea* werd aanvaard als officiële kalender van de kerk, was gebaseerd op een jaar van 365,25 dagen met een schrikkeljaar iedere vier jaar. Het zonnejaar (volledige omloop van de aarde om de zon) is echter iets korter.

Op den duur ging daardoor de Juliaanse kalender steeds meer achterlopen (er zat meer tijd in het kalenderjaar dan de zon nodig had tussen twee lentenachteveningen: zo viel de lentenachtevening rond het jaar 1500 al op 11 maart). Daarom werd deze door de *Rooms-Katholieke Kerk* in 1582 door de gregoriaanse kalender (de huidige kalender) vervangen. De tien dagen achterstand werden ingelopen door op donderdag 4 oktober 1582, vrijdag 15 oktober te laten volgen.

Door de verschillende politieke en godsdienstige omstandigheden in de verschillende landen van *Europa* werd deze kalender niet overal onmiddellijk aanvaard. In *Groot-Brittannië* was dat pas in 1752, zodat men inmiddels al 11 dagen uit de pas liep. Door middel van een ingreep door het Parlement, werd bepaald dat de dag na 2 september 1752, 14 september zou zijn en wel voor heel het Britse Rijk.

Dit leidde tot diverse vormen van oproer en verzet: het volk eiste gecompenseerd te worden voor de gestolen 11 dagen! Er zijn echter historici die deze oproer als een mythe beschouwen.

25 maart in plaats van 1 januari

In Engeland was het al 600 jaar gebruikelijk om het nieuwe jaar op 25 maart in plaats van 1 januari te laten beginnen. Men noemde 25 maart daar in de volksmond *Lady Day*, maar officieel was het *Feast of the Annunciation*, de dag dat de aartsengel *Gabriel* de *Maagd Maria* vertelde dat uit haar de *Messias* geboren zou worden. De Engelsen hielden koppig vol om op deze dag het jaar te laten beginnen omdat deze ook samenviel met het begin van het agrarische jaar.

¹ **Sumer** of Soemer is de beschaving die vanaf het vierde millennium v.Chr. ontstond in het zuidelijk deel van *Mesopotamië*. Het is de oudste beschaving daar en een van de oudste ter wereld. Dit gebied waar de rivieren Eufraat en Tigris uitmonden in de Perzische Golf werd door de *Sumeriërs* zelf *ki-en-gir* (het land van de beschaafde heersers) genoemd. *Sumer* was naam die de *Akkadiërs* het gebied later gaven.

Samen met de noordelijke streek *Akkad* maakte *Sumer* deel uit van het Tweestromenland of *Mesopotamië*. Ook het zuidelijke deel van het latere *Babylonië* wordt wel aangeduid als *Sumer*, vergelijkbaar met de naam *Akkad* voor het noordelijke deel. Vandaar ook de naam *Sumer en Akkad* voor *Babylonië*.

Datum aangemaakt

2022/07/25